

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

23/7.34
961. Гюмр Ալալիչ. Խօստեն
Միքայէլ.

284

Անգրոնական Գրամատականի:

ԱՊՈՔԱՏԵՏԻ

Ի Պ. Տ. Ա. Ա.

ՄԱԿԱՐՅԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՅՑ

ԺՈՂՈՎ. 1886

ԳԻՒՅ. Վ. ՇԱՀԵՐԻՑ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

Թ. Գ. Լ. Ի. Ա.

ՀՕԳԱՀԱՅԻ ՄՈՐՏԵՐՈՒՅՈՒՅՑ ՏՊՈՒԹ
ՕՐԵԴՅԱՆ ՓԱՌԱ. 5

1884

2(075)

Ա-45

Հ Ա Ր Մ - Ի
961

Հրատարակութիւն Կենտրոնական Գրավաճառքի:

961.

2(075)

Ա - 45

ԱՊՈՔԱՏԵՏՔ

Ի ՊԵՏԱ

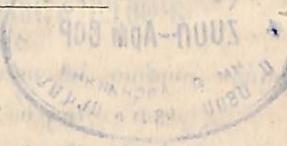
ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԴՐԱԳՈՒ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԱՇՄԱՐՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԵՎԱԿԱՆ

ԳԻՒՏ Ք. ԱՂԱՆԵՍՅ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

1884

ԹԻՖԼԻՍ
Ա 1884 Խ Հ Ա Ր Մ - Ի Ա Ր Մ Ա Ր Մ
ՅՈՒՆԱՅԻՆ ՄՈՐՏԻՐՈՒՅՆՆԵՐԻ ՏՊՈՐԱԿ
ՕՐԵՎԵՐԸ ՓՈՒՏ, Թ Կ Ի Բ Ա Ր Մ Ա Ր Մ

1884

2010

2001

ବ୍ୟାକୁଳମଣିରୂପ

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES

ՀՐԱՄԱՆԱԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՈԳԵԼՈՐ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ:

50027-wh

Дозволено ценз. Тифлісь, 15 Февраля 1884 г.
Типографія И. Мартirosіанца, Орб. ул. д. № 5.

**Յանուն Հօր և Արդար և Հոգոյն
սրբոյ. ամէն:**

ՏԵՐԱՆԱԿԱՆ ԱՀՅԹՔ:

Հայր մեր՝ որ լերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն
քո, եկեղեցի արքայութիւն քո. Եղեցին կամք
քո որպէս լերկինց և լերկին, զհաց մեր հանա-
պազորդ՝ տուր մեղ այսօք. և թող մեղ զպար-
տիս մեր, որպէս և մեք թողումք մերոց պա-
տապանաց, և մի տանիք զմեղ ՚ի փորձութիւն,
այլ գրեան զմեղ ՚ի չարէն. զի քո է արքայ-
ութիւն և զօրութիւն և փառք յափտեանս.
ամէն: ամէն որպարան յուզ ունիքուն ըստ զմել-
ուի բժիշտի ուն սկսութիւնս յաքանիցոր
ՍՈՒՐԻՈՏԵԱՆ ԱՊՕԹՔ:

Տէր, եթէ զշըթունս իմ : բանաս, տըրանս իմ
երդեսցէ զօրհնութիւնս քո: Ես արանիք, ուզը
Օրհնեալ համագոյն միասնական անբաժա-
նելի սուրբ երրորդութիւն՝ հայր և սորդիւն հո-
գի սուրբ. այժմ և միշտ և յառիտեանս յաւի-
տենից. ամէն; Այսու զայն ունեցած պահով զ այսու

Լցաք առաւտօտու ողմրմութեամբ քով. ցըն-
ծացաք և ուրախ եղաք զամենայն աւուրս կի-
նաց մերաց:

Ուրախ եղաք փոխանակ աւուրցն՝ յորս իսո-
նարհ արարեր զմեղ. և ամացն՝ յորս տեսաք
զչարչարանս:

Հայեաց, Տէր, ՚ի ծառալս քո՛ և ՚ի գործս ձե-
ռաց քոյ. և առաջնորդեա որդւոց նոցա. Եղի-
ցի լուս Տեսուն Աստուծոյ ՚ի վերալ մեր:
Զգարծս ձեռաց մերոց ուղիղ արա ՚ի մեղ, Տէր,
և զգործս ձեռաց մերոց յաջողեա մեղ:

Զքէն գոհանամք, Տէր Աստուած մեր, որ շնոր-
հեցեր մեղ հանգիստ քնոյ խաղաղութեամբ: Եւ
զարթուցեալ ժամանեցուցեր զմեղ կանխել յեր-
կըրպագութիւն ահաւոր և փառաւորեալ ան-
ուանդ քում սրբոյ: Տնւր մեղ, տէր, աղաւեծք
զքեզ, զմնացուած գիշելիս խաղաղութեամբ ան-
ցուցանել. և զամենայն ժամանակս կինաց պան-
դըխտութեան մերու, երկիւզել քո ամրացն և
պահեա: Որպէս զի զգուշութեամբ և անարատ
փարուք կրօնաւորեալք յայսմ աշխարհիս, ժա-

մանեսցուք յանքոյթ և ՚ի խաղաղ նաւահան-
դիստ յափտենական ՚ի կեանսդ: Ճնորհօք և
մարդասիրութեամբ տեսան մերոյ և Փրկչին
Յիսուսի Քրիստոսի: Ընդ որում քեզ հօր և հոգ-
ուոյտ սրբոյ վայել է վառք, իշխանութիւն և
պատիւ. այժմ և միշտ և յափտեանս յափտե-
նից: ամէն:

Գոհանամք զքէն, տէր Աստուած մեր, որ
զարթուցեր զմեղ ՚ի հանգստենէ քնոյ շնորհիւ
սղործութեան քո: Զգարթն զմիտս մեր արդա-
րութեամբ առ քեզ, տէր Աստուած մեր, զի
տեսցեն աչք մեր զփրկութիւն քո: Եկեսցէ և
բնակեսցի առ մեղ աստուածութիւն քո. և
սղործութիւն քո հովանի և պահապան լիցի ՚ի
վերալ պաշտօնէից քոյ: Եւ զմեղ զծառալքս քո
արժանի արա ՚ի տաւէ և ՚ի գիշերի և յամե-
նայն ժամու միշտ խորհիլ ՚ի տէր պատուիրա-
նաց քոց: Եւ գոհանալով վառաւորել զհայր և
զորդի և զսուրբ հողիդ, այժմ և միշտ և յա-
փտեանս յափտենից: ամէն:

Սուրբ ես, տէր Աստուած, մեր, հզօր, և փառաւորեալ, որ նամիս ՚ի կառս քերովքէականս, և լոյս ծագես յարարածս քո: Լուսաւորեան զմեղ տէր ՚ի ժամ առաւոտուաց որպէսասդիջի ծագել լուսոյ տունջեանս՝ ծագեսցի առ մեղ դութ մարդասկրութեան քոյ: Հեռացն ՚ի մէնչն, տէր, զխարէութիւն սատանալի. և զրոնութիւն նորախորտակեան աղօթիւք և բարեխօսութեամբ ամենայն սրբոց: Արան և զերկիրան պարզերս ՚ի սրնունդս ծառայից քոց: Յարսց հանսապատ փառաւորեալ զովի ամենասուըր: Երրորդութիւնդ, այժմ և միշտ և այսիփեանս յաւիտենից, ամէն:

Երեսէց առ մի ելույթը զմեն զայ մերսու և առ մի ելույթունու թիւ ու պատճեն Աստուածումշնչենաւմքն Աստուած յաւիտենական. որ ՚ի ստորին աշխարհս լոյս ծագեցար՝ և լուսաւորեցեր զմեղ ՚ի խաւարալին մեղաց մերոց: Որս վասնամեր ՚ի չափաւորութիւն եկիլը անչափը Աստուած. և հեղեալ ծաւալեցեր զշընորհս հոգւոյդ Ասրբու յարարածս քո: Այժմ և յաւիտեանս ժամանակաց բարեբանեալ են ամենամեծ Աստուած, ընդ հօր և ամենասուըր հոգ-

որդ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Յուն զոշ քառամոց զուսուոյ ըստ զուսու ուղարկ ամենա այսու ամերան այս այս առաջաւոտ լուսոյ արեգակն արդար. առ իս լոյս ծագեան: Քղխումն ՚ի հօրէ. բղիկեան ՚ի հոգւոյն. բան քեզ ՚ի հաճոյն: Նմակրու ս վախան Գանձդ ողարմութեան: գանձիդ ծածկելու. գըշտող զիս զարաց զաւեցն վերնոցն: Երբեկակ միտութիւն եղելոց խնամօդ. և ինձ ողորմեան: Զարթիր տէր յօդնել, զարթն զթքութեալս. զուարթնոց նմանիլ: Եղայ անակիզբն, էակից որդիի, է միշտ սուըր հոգի: Ընկան զիս դժած. ընկան ողը մած, ընկան մարդասէր: Յունայ տառապանի Թագաւոր վասաց. թողութեանց տուող, թոնդ ինձ զանցանս: Ժողովող բարեաց. ժողովեան և զիս. ժողովս անդրանկաց: Յունութիւն զուը ՚ի քէն տէր հայցեմ, ՚ի մարդասիրէզ ինձ թժկութիւն: Եեր կեանք մեռելուս, լոյս խաւարեկոյս. լուծանող ցաւոյս:

Խորհրդոց գիտող. խաւարիս շնորհեա խորհրդ լուսաւոր: Փնունդ հօր ծոյզոյ. ծածկելովս ստուերաւ. ծագեա զլոյ փառաց:

Կենարար փրկիչ. կեցն զմեռեալս. կանդնեա զգլորեալս: Հաստեա հաւատով. հաստատեա յուսով. հիմնեցն սիրով:

Զայնիւս աղաչեմ. ձեռօքս պաղատիմ. ձիր բարեաց շնորհեա: Ղամբարամը լուսոյ. զեկավար ճարտար. զօղեալս ամրացո:

Ճառագալթ փառաց. ճանապարհ ինձ ցոյց. ճեպել ՚ի յերկինս: Միածինդ հօր. մոյժ զիս յառաջաստ նաքուր հարսանեացդ:

Յորժամ զաս փառօք յահաղին աւուրն, լիշեա զիս Քրիստոս: Նորոգող հնութեանց, նորոգեա և զիս. նորոգ զարդարեա:

Ճնորհատու բարեաց, շնորհեա զքաւութիւն: շնորհեա զթողութիւն: Աւրախացն Տէր, ոգւոյս փրկութեամբ, ոյր վասն եմ ի սուզ:

Զար մշակողին. չար սերմանց նորին. չորացն զպուղ: Պարզեիչ բարեաց. պարզեա իմոց պարտեաց թողութիւն:

Ճուր շնորհեա աչացն. չերմ հեղուլ արտօսր,

ջնջել զանցանսա: Բիետինդ քաղցու, ուամ հոգւ ւոյս արբո: ուահ ցոյց ինձ լուսոյ: զիս ծառ ամ Սէր անուն Յիսուս, սիրով քով ճմլեա սիրու իմ քարեղէն: Վասն գթութեան, վասն ողորմութեան վերստին կեցն: յուսոյ յշն մասի Տենչալուկ տեսլեամբ տնար ինձ յանցենալ, տէր Յիսուսա Քրիստոս: Թարունդ երկնաւոր, բո՞տեա զաշակերտու բամից երկնայնոց:

Յօլարեան քո, Տէր, ցողեա ՚ի հոգիս, ցընծասցէ անձն իմ: Իիւծեալս մեղօք վիւծեալ աղաչեմ վիւսել ինձ բարիս: Փրկիչ բոլորից, փութա զիմ փրկել փորձութեանց մեզաց: Քաւիչ յանցանաց, քաւեա զօրհնաբանս քեզ երգել զբառու:

Սուրբ Աստուածածնին բարեխօսութեամբն իլշեա, տէր, և ողորմեա:

ՕԲՀԱՌԻԹԻՒՆ ԱՌԱՒԹՈՏՈՒՆ ՚ի ԲԵՐԱՆՈՅ ՀՔԵԶՏԱԿԱՅ.

Փառք ՚ի բարձունս Աստուծոյ. և յերկիր խաղաղութիւն, ՚ի մարդիկ հանութիւն: Եւ օրհնու-

թիւն կքեղ կիրարձունս վորհնեալ ես, տէր Ասու
տուած մեր. օրհնեմք զքեղ, և գովեմք զքեղ:
Խոստովանիմք Տէր զքեղ և առերկիրապադնեմք
քեղ, փառաւորեմք զքեղ, գոհանամք, Տէր, զքեն,
փան մեծի փառաց քոց: Տէր թագաւոր սուրբ
երկնային, Աստուած և Հայրամենակալ, Տէր և
Արդի չօր միածին Յիսուսաքրիստոս և Յուրը^{11]}
Որդի: Տէր Աստուած, Դամոն Աստուծոյ և Որդի
չօր. որ առեր զմերս ի կուտէն: Աղորմեցար,
բարձեր զմեզաւաշխարհի, և արդ բնկալ գողա-
չանս մեր: Սուրբը սուրանստին ընդաջմէ, չօր
ողորմեաց մեզ: Զիւդումիայն սուրբը գումի-
այն բարձրեալ ես, ադման միայն Տէր մեր Յիսուս
Քրիստոս: Տէր և Հոգիդր Սուրբը սոց ի փառա
Աստուած ընդ չօր ապմէն: Յանձնաւուն [պարա]

Եւ յամենայն ժամ օրհնեմք զքեղ, Տէր և
գովեմք զանուն Սուրբ քո յաւիտեան և յաւի-
տեանն յաւիտենից: Արժանի արալ [Տէր], զօրս
զայս խաղաղութեամբ, և առանց մեղաց պա-
հեա զմեզ: Օրհնեալ ես Տէր Աստուած Հարցն
մերոց, գովեալ և փառաւորեալ է անուն Սուրբ
քո յաւիտեանս, ամէն: Օրհնեալ Տէր, ուսո՞ ինձ

զարդարութիւն քո... (էթշ էր ներ): Տէր, ապաւէն
եղեր մեր յազգէ յազդ: Ես աղածեմ, Տէր, ողոր-
մեա ինձ և բժշկեա զանձն իմ. ես մեղայ քեղ:
Յոց մեղ, Տէր, զողորմութիւնս քո. և զվրկու-
թիւնս քուտուրմէն: Տէր, ողորմութիւն քո յա-
ւվուեան: զգործուածեւաց քոց մի՛ անտեզ առ-
ներ: Տէր լին զքեղապահէն ինձն արարի տուն
ինձ առներ զկամք քո՞ զիւդուն և Աստուած իմ:
Դի քէն է Տէր՝ աղբւր կենդանութեան. և լրտով
երեսաց քոց տեսառնեմք զլոյս: Դագեա զողոր-
մութիւննաքուրք ճանաչեն զքեղ Տէր: Յայլ
-ը բնի անքում զուռն զնի ճանաչեն տառից
-ուի և Դի Գիւթս Արթիթն Անքոյիթն: Վ յան
ըստմի մայրիւաշուու վ յմանան զնութիւնը
-ը Սուրբ Աստուածարուրը և Կողով ահերբ երան
մահայոր խաչեցարն վասկ մեր ասդզորմէնամեղը
(երեցն կրկնեան:) յասու և մոհե տանուչը, գ տափ
ու մաս որին ենայ անաւոյն անաւոյն ան:

ԱՂօթք ԱԹ Ս. ԿոՅՄՆ.

Անձամ յուամասը և սթօրա առօտուաւը
Փառաւորեալ և օրհնեալս միշտ սուրբ կոյս
Աստուածածին Մարքամ մայր Քրիստոսի, մատոն

զաղաշանսցմեր Որդւոյ քոյ և Աստուծոյ մերոյ:
— Փրկել գմեղ ի փորձութեան և յամենայն վը-
տանգից մերոց: Այ մանու ամեցեց և հայ առ
— այիցը և այ ամուսնութիւնը ովհ դժու ունց
— Տէր, ուղղեա զգնացու մեր ՚ի ճանապարհս խա-
ղաղութեան. Տէր, ուղղեա և առաջնորդեա հոգ-
ոց մերոց և ամենայն հաւատացելոց՝ գնալ յար-
դարութեան ճանապարհն և ՚ի կեանսն յաւի-
տենից: Անձեւ առաջ ունց ունցն այդ բաներ
— պար ամրաց: այս ամառն այս բաներ

Առաջնորդ կենաց և պարզեիչ խաղաղութեան
Քրիստոս Աստուած մեր. առաջնորդեա մեղ զը-
նալ ՚ի ճանապարհս քո արդարութեան, և խա-
ղաղութեամբ ժամանել ՚ի նաւահանգիստն կենաց
և փրկութեան շնորհօք ողորմութեան քոյ, զի
դու եռ օգնական և Փրկիչ մեր, և քեզ վայելէ
վառք, իշխանութիւն և պատիւ. այժմ և միշտ
և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Զառաւօտու աղօթս և զբանաւոր պաշտօնս
ընկալ ամենակալ ամենսոմեծդ Աստուած ՚ի քո
անապական և յերկնալին խորանդ: Ֆաղեա առ

մեղ զարդարութեան և զիմաստութեան զլոյ
քո. արա զմեղ որդիս լուսոյ և որդիս տուն-
ջեան. որպէս զի ՚ի գալ առուրս երկիւզածու-
թեամբ վարեսցուք զկեանս մեր. և առանց գայ-
թակզութեան կատարեսցուք: Զի գու ես օգ-
նական և փրկիչ մեր. և քեզ վայելէ վառք
իշխանութիւնն և պատիւ. այժմ և յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

ուղարկուք զմբացու մովե ապահովածը ոյ ևս ամ
հայ դժունույն խոց շնորհուածուն սրբիւնուք և
ա առաջ զմբացու մովե ապահովածը ամ սներօն:

զմբացու մովե ապահովածը շնորհուածուն սրբիւնույն
Ա Ղ Օ Թ Ք Շ Ա Հ Ո Ւ զմբացու մովե ապահովածը և ա ապահովածը
ա ապահովածը և ա ապահովածը ու ապահովածը և ա ապահովածը

ա ապահովածը և ա ապահովածը ու ապահովածը և ա ապահովածը

Պղորմեա ինձ, Ապահուած, ըստ մեծի ողորմու-
թեան քում. ըստ քաղում, ողորմութեան քում
քաւեա զանօրէնութիւնն իմ մաս ՚ի զի ու ազ
Առաւելալուա զիս յանօրէնութեան իմ մէջ և
՚ի մեղաց իմոց առուրք արա զիս առուրք իս ըստ

Զանօրէնութիւնս իմ և մայինձէն զիտեմ, և
մեղք իմ առաջի իմ են յամենայն ժամ: ուց
Քեզ միայն մեղայ, տէր, և զչար առաջի քո
արարի: ու այս ուժութիւնը ու առաջարկ զիան ե
Արակւարդար եղիցիս իրանս քո, և Կալաղ-
թողի դատել գամ: և ովել պարի և այլամ
Անօրէնութեամբ յղացաւ, և ի մեղսուծնաւ
զիս մայր իմ:

Գու, տէր, զՃմարտութիւն սիրեցեր. զանյալտա
և զՃածկեալս իմաստութեամբ քով յայտնեցեր ինձ:

Յօղեա լիս մշտկաւ և սուրբ եղէց, լուա և
քան գճիւն սպիտակ եղէց:

Լսելի արա ինձ, տէր, զցնծութիւն և զուրա-
խութիւն. և ցնծասցեն ոսկերք իմ տառապեալք:

Դարձն զերեսս քո ՚ի մեղաց իմոց. և զամե-
նայն անօրէնութիւնս իմ քաւեա լինէն:

Սիրտ սուրբ հաստատեա լիս, Աստուած, և
Հոգի ուղիղ նորոգեա զի փարի իմում: ունացրի

Մի ընկենութիւն զիս, տէր, յերեսաց քոց, և զհոգի
քո սուրբ մի համեր լինէն: ու իրութիւնը ունաց

Տնտեր ինձ ցնծութիւն փրկութեան քո, և
հոգւով պետութեան քոյ հաստատեա զիտեմ:

Ուսուցից անօրինաց գճանապարհու քոյ, և
ամբարիշտք առ քեզ դարձին:
Փրկեա զիս յարենէ, Աստուած, Աստուած փրը-
կութեան իմոյ ցնծասցէ վեզու միմույարդաբու-
թեան քում: միանոր ունեցած ուրիշացուք
Տէր, եթէ զշբունն իմարանս, քերան իմ
երգեսցէ զօրհնութիւնս քո: ու ուսուր ունեցած
Թէ կամեցեալ էիր պատարագս մատուցա-
նեաք: բայց դու ընդ տղջակէզս իսկ ոչ հաճե-
ցար: մարդու թող և զօշ բոց թօքը ընկուռաց
Պատարագ Աստուածոյ, Հոգի խոնարհ, զսիրտ
սուրբ և գոգի խոնարհ Աստուած: ոչ արհա-
մարհէ:

Բարի արա, տէր, կամօք քովք Սիօնի, և շե-
նեսցին պարիսպք Երուսաղէմի:

Ցայնժամ հաճեսցին ընդ պատարագս արդա-
րութեան, յորքամ սիխուց պատարագս հանցեն
կի մեղան քոն գուարակալս: և ուղձն մաս ելորձ
ուսուցար խոճետ թոց բոց լինառ բանասար
մայ կամ տառը մի տառը հմէն ո՛ ուղիւն զին
և ունեցմէ: խոց զիան ել ապօղմաց բոյն բանար
առնեցու զին պրեր յոնի և ուժուոց քին ուղի

ԱՂՋԹՔ ԱՌ ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ ՀՈԴԻՆ:

Խաղաղութեամբ քով հոգի սուրբը Աստուած
ճշմարիտ՝ որինի վերէ քան զամենայն միտու և
զխորհուրդս, միսիթարեա զանձինս ծառալից
քոց՝ ընդունելով զաղաշանս մեր, անցն ՚ի մէնջ
զցասումն պատուհասի յանցանաց մերոց բարե-
րարութեամբ քով: Ներեա և լուր մեզ, քաւեա
և թող զմեղս մեր. արժանաւորեա գոկութեամբ
փառաւորել զքեղ ընդ հօր և ընդ որդւոյն մի-
ածնի. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն:

ԱՂՋԹՔ ԱԹ ՀԱՅՐԸ ԱԱՏՈՒԵԹ:

Հայր գլուխեանց ԱՅ Վատուածամենայն միսի-
թարութեամբ որ միսիթարենս զմեզ յամենայն
նեղութեան մերում. լուր և այժմ ձայնի ապ-
զատանաց ծառալից քոց՝ ընդունելով զաղաշանս
մեր. անցն ՚ի մէնջ զցասումն պատուհասի յան-
ցանաց մերոց բարերարութեամբ քով: Ներեա և
լուր մեզ. քաւեա և թող զմեղս մեր. արժանա-

որեա գոհութեամբ փառաւորել զքեղ ընդ Որդ-
ւոյ և ընդ սրբոյ Հոգուոյդ. այժմ և միշտ և յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԱՂՋԹՔ ԱԹ ՈՐԴԻՆ ԱՍՏՈՒԵԹ:

35949.66

Անկեալ առաջի քո, բարերար և բաղումողով
Աստուած՝ աղաչեմք ամենայն սրտիւք մերովք
և խնդրեմք զգեթութիւն ՚ի քէն. որպէս խոս-
տացար ծառալից քոց և ասացեր՝ զամենայն
զրի ինչ խնդրիցէք հաւատով յանուն Որդւոյ ՚ի
հօրէ, տացի ձեզ: Ճնորհեա և այժմ հաւատա-
ցելոց ՚ի քեզ՝ և կատարեա ՚ի բարի զիլնդ-
րուածս մեր. զի ՚ի քեզ եմք ապաւինեալ: Եւ
քո առատ ողորմութեամբ միսիթարեա զմեզ ՚ի
կեանս յաւսոսիկ. և առաջնորդեալ հասն յան-
ճառ երկնից արքայութիւնդ, ՚ի փառաբանու-
թիւն և ՚ի պատիւ ամենասուրբ երրորդու-
թեանդ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն:

БИБЛИОТЕКА
Института
Востоковедения
Академии Наук
СССР СРС
2

ZUUR-Armenia

Q. Հ. Ա. Մաշնիկյան

ՓԱՄԱՄՈՒԻ § Ք:

Թնդեան.

Աստուածածին անհարսնացեալ՝ զբանն անսկիզբն լրացար և զԱստուածն անփմանալի ծընար. գանպարագրելին՝ ի գիրկս քո բարձեր. նմա անդադար բարեխօսեան վասն անձանց մերոց:

Յարութեան.

Քրիստոս յարեաւ ՚ի մեռելոց, մահուամբ զմահ կրիսեաց, և յարութեամբն իւրով մեղ զիեանս պարգևեաց. նմա փառք յաւիտեանս ամէն:

Համբարձան.

Հիացան վերնական բազմութիւնքն տեսանելով զքեզ՝ ՚ի հրեղէն կրտս բազմեալ՝ սարսեալ ասէին. ՚ովէ սա սր դիմեալ գալլեղովմայ. և եկեալ մտանէ փառք. ՚ի փառո. Տէր, փառք քեզ:

Հոգեգալստեան.

Այսօր ՚ի հրեղէն լեզուս բաժանեալ հանգեար յառաքեալսն՝ լուսաւորելով զնոսա. և այժմ աղաքեմք զքեզ, սուրբ հոգիով Աստուած, որ ես պատճառ կենդանութեան եղելոց և խաղաղաբար աշխարհի, խնայեա և կեցն զմեզ:

Առաջի պատուական ամենաբազմ՝ իսակ քրանկանիմք երկրպագելով և խնդրեմք զթողութիւն յանցանաց մերոց. քանզի սովար բարձեր զբատապարտութիւն ազգի մարդկան; Եւ այժմ վասն սրբոյ ստուածալին քու նշանի՛ շնորհեա զերկնալին զիսաղաղութիւնդ ամենայն աշխարհի:

Լուսաւորչի.

Գրիգոր սուրբ քահանայապետ՝ որ զհաւատս ուսուցեր և գիտական դիւացն հալածեցեր, մարդ-

կան ուսուցեր քարտղել զերտորդութիւնն, պատկեցար յարքայութեանն. արդ բարեխօս լեր առ Տէր վաօն մեր: Անհայ սարդ մարդը մ' դույլ նիս և առաջ խանգառու ոչ մարտկու ուս ու գր, ծու տառ Ամենայն սրբոց բազր գեներալ արքայ և արքա ժու համարնի տաճառութեամբ:

Բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Առողուածածնին, սրբոյն Հավկաննու Կարապետին, սրբոյն Ստեփաննոսի նախավկալին, և սրբոյն Գրիգորի մելրոյ Լուսաւորչին. և սրբոց առաքելոց և մարդարէից, հայրագետաց և վարդապետաց, մարտիրոսաց և թագաւորաց, ճգնաւորաց և կուսանաց, նահատակաց և միանձանց, և ամենայն սրբոց քոյ հնոց և նորոց, լայտից և անյատից, զիազաղութիւն և զերկնալին ողորմութիւն քո պարզեան մեզ, մարդարէ տէր:

ՀԱՆԴԱԾԱԿ ՆԻԿԻՄԿԱՆ:

Հաւատամք մի մի Աստուած յի հայրն ամենակալ յարարիչն երկնի և երկրի բանեցաց և

աներեւութից: Եւ ՚ի մի տէր Յիսուս Քրիստոս որդին Աստուածոյ Ճնեալն Ուստուածոյ հօրէ միադիմն, ամսինքն էութենէ հօր: Աստուած Յսուս տուժոյ և լոյս Խիլուսոյ, Աստուած Ճշմարիտ, Յսուս տուածոյ Ճշմարտէ Ճնունդ: և աչ արարած: Նոյն ինքն ՚ի բնութենէ հօր, որով ամենայն ինչ եղեւ յերկին և ՚ի վերայ երկրի և երևելիք և աներեւութիք: Որ յազագս մեր մարդկան և վասն մերոց պիրկութեան իշեալ ՚ի յերկնից մարմնացաւ, մարդացաւ, Ճնաւ կատարելապէս ՚ի Պարիմայ սրբոյ կուսէն հոգևովն սրբով: Որով էառ զմարմին, զկոգի և զմիտ, և զամենայն որ ինչ էս՝ իմարդ, Ճշմարտապէս և ոչ կարծէօք: Զարչարեալ, խաչեալ, թաղեալ յերբորդ աւուր յարացեալ, ելեալ ՚ի յերկին նովին մարմնացն, նատաւ ընդ աջմէ հօր: Գալոց է նովին մարմնացն և փառօք ՚օր ՚ի գատել զկենդանիս և զմեռեալ, որոյ թագաւորութեանն ոչ գոյ վախճան: Հաւատամք և ՚ի սովոր հոգին՝ յանեղն և ՚ի կատարեալն, որ խօսեցաւ յօրին և ՚ի մարդարէս և յաւետարանա: Որ էջն ՚ի Յորդանան, քարտղեաց զառաքեալն, և բնակեցաւ

Դասութիւն: Հաւատամք և ՚ի միմիայն ընդհան-
րական և յառաքելական եկեղեցին ։ Դամի մկրտ-
ութիւնն յապաշխարութիւնն, ՚ի քառութիւնն և
՚ի թողութիւնն մեղաց: Դայարութիւնն մեզելոց,
՚ի դատաստանն յաւթենից, հողաց յև մար-
մոց, յարքայութիւնն երկնից ։ ՚ի կեանսն յա-
փտենականութիւնը յազմի ։ Ա ամենից մը յա-
ի Խոկ որք ասեն Երանելը մն, յորժամբ ոչ Եր
որդի. կամ էր Երբեմն, յորժամբ ոչ էլ սուրբ
հոգի. կամ թէ յոչէից եղեն, կամ յայլմէս էու-
թիւնէ: ասեն լինիլ զօրդին Արտուծոյ և կամ
զուրլ հոգին. և թէ վոփսիսելիք են կամ այ-
լայլիք, զայնալիսիսն անզովէ յաթուղիկէ և
առաքելական եկեղեցին ։ Յամբազնով ։ զայն
Խոկ մեք միայնառնեսցուք ։ որք ասաւած քան
զյափտեանս, մերկիրակաղանելով մորբոյ երլոր-
դութեան կմամիոյ աստուածութեանն Հօր և
որդւոյ և հոգեորդուրբոյ ամժմ և միշտ եւ յափ-
տեանս յափտենից. ամէն: հասաւաս ամանայի
և ամեր սարման ցու մայմուսում ։ Ա որու-
զա՞ ։ ո՞չ ո՞լ ամանայի և ամարայի ։
Ա Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ, Սէր զօրութեանց. լի

են երկինք և երկիր փառօք քո. օրհնութիւն
՚ի բարձունա. օրհնեալ որ եկիր և գալոցդ ես
անուամբ Տեառն, Ովսաննա ՚ի բարձունս:

Պատառ գիտակնու ըստ
Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա,
Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա:

Արի Ասուուած հարցն մերաց,
Որ ապաւէնդ ևս նեղելոց,
Հաս օգնութիւն ծառալից քոց,
Անօգնական աղջիս չայց:

Միջնորդութեամբ սրբոյ խաչիդ

Եւ անարատ սուրբ ծնողիդ,
Յիշեա զիեղումն արեան Փրկչիդ,
Եւ ՚ի խնդիր փոքու հօտիդ:

՚ի քէն հայցեմք մեղ օգնութիւն.
Ամենասուրբ երսորդութիւն,
Տնոր աշխարհիս խաղաղութիւն,
Քրիստոնէից հաստատութիւն,

Ննջեցելոց արքայութիւն,
Եւ հիւանդաց բժշկութիւն:

Արդ անկանիմք առաջի քոյ,
Գոչմք մեղայ Տեառնդ մերոյ,
Դարձո՞ ՚ի մէնջ զցասումն քո,
Վասն անսպառ գթութեան քո:

Զի գիտացաք մեք հաւաստեառ,
Որչափ մեղաց մերոց լցաւ,
Ուստի տէրդ մեր բարկացաւ.
Սո՞ ՚ի խրատել զմեզ զարթեաւ:

Քրիստոս պատարագեալ բաշխի ՚ի միջի մե-
րում. ալէլուիա:
Զմարմին իւր տայ մեզ կերակուր և սուրբ
զԱրին իւր ցօղէ ՚ի մեզ, ալէլուիա:
Մատիք առ Տէր և առէք զլոյ. ալէլուիա:
Ճաշակեցէք և տեսէք զի քաղցր է Տէր. ալէ-
լուիա:
Օրհնեցէք զՏէր լերկինս. ալէլուիա:

Օրհնեցէք զնա ՚ի բարձունս. ալէլուիա:
Օրհնեցէք զնա ամենալին չընշտակէք նորա.
ալէլուիա:

Օրհնեցէք զնա ամենալին գօրութիւնք նորա.
ալէլուիա:
Ղաք ՚ի բարձունս. Տէր ճաշակուն բժիշկ պատ-
շոյ, նու մասնայ ընթափանախոյ ։ Անո
զարդար առաջ ըստար իսկական Տէր. ճաշակելով
զՄարմին քո և զԱրիւն. վասէք ՚ի բարձունս
կերակրողիդ զմեզ. որ հանապազ կերակրես զմեզ.
առաքեա ՚ի մեզ զհոգեոր քո զօրհնութիւն.
վասէք ՚ի բարձունս կերակրողիդ զմեզ:

Ես առ Աստուած կարդացի, և նա լուս
ինձ լերեկուս. ՚ի վաղորդալին, և ՚ի հասարակ
աւուր:
Ապասէր Աստուածոյ իմոյ, և ալն ունէի կե-
նարարին. որ փրկէ զծառալս իւր և կեցուցանէ:
զգաստանա ։ Փրկչի մ և հաս զ զնութ
և մասել ուղղի ըստն ընթափանախոյ պարագ զարդ.

Ալէլուիա, ալէլուիա:

Լոյս զուարթ սուրբ փառաց անմահի, հօր
երկնաւորի սրբոյ կենարարի Յիշուս Քրիստոս:

Եկեալքս ՚ի մտանել արեգական, տեսաք
զլոյս երեկոյիս: Օրհնեմք զհալը և զորդի և
զսուրբ հոգին Աստուծոյ: Եւ ամենեքեան ասեմք
ամէն: Արժանաւորեան զմեզ յամենայն ժամ, օրհ-
նել ձախնիւ երգով զանուն փառաց ամենասուրբ
երրորդութեանդ: Որ տայ զկենդանութիւն վասն
զրոյ և աշխարհս զքեզ փառաւորէ:

Լուր ձախնից մերոց, տէր Աստուծած մեր, ըն-
կալ զաղաչանա մեր, զհամբարձումն ձեռաց մե-
րոց՝ և զբանս աղօթից, սրբելով զերեկոյի պա-
տարագս մեր ՚ի հոտ անուշից՝ ՚ի հաճոյս քեզ
պատրաստել: Յաւել ՚ի մեզ, Տէր ամենակալ,
զհաւատ, զլոյս, զսէր, և զամենայն զործս ա-
ռաքինութեան. որպէս զի բատ կամաց քոց բա-
րեսիրաց՝ միշտ կրօնաւորեալք բարեպաշտու-
թեամբ ՚ի տուե և ՚ի զիշերի. և արժոնաւորք
եղիցուք յաղագս անձանց մերոց փրկութեան, և

վասն հոգեոր կինաց աղաչել զքեզ, Տէր, և զը-
տանել ՚ի քէն զշնորհս և զողորմութիւն. և
զոհանալով փառաւորեսցուք զչայր և զօրդի և
զՍուրբ Հոգին, ալժմ և միշտ և յաւիտեանս յա-
ւիտենից, ամէն: Ալժմութ բարձրանոց պատ-
ուածուածու բարձրանոց պատուածու և զուու-
ածուածու զնամնամուն բարձրանոց և զուուածու ու զուու-

չայր դիթած, բարեխնամող, արարիչ ամենայն
արարածոց, ընկալ պապատանս ծառալիցքոց ՚ի
ժամ երեկոյիս. որ առատղ ես առ ամենեսեան
պարգևոք բարերարութեան քո: Ողբոմեան, Տէր,
ամենայն աշխարհի, և Եկեղեցւոյ քում սրբու:
Հիւանդաց, վշտացելոց, ճանապարհորդաց, նա-
ւարդաց, խօստավանողաց, ապաշխարողաց, և
հոգւոցն հանդուցելոց: Զի դու, Տէր ամենակալ,
զիտես զպէտս մեր և զիարիս առաւել քան զոր
խնդրեմք և խմանամք. և քեզ բնդ Որդւոյ և
ամենասրբաց Հոգւուգ վայելէ փառք իշխանու-
թիւն և պատիւ. ալժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

— այս ազգ մշամ առաջարաց պատուածու
յաւիտենից բարձրանոց դէջ ովն ովք

ԱՂօթք Եկեղեցին: զամբա՞ մոռյ
մութեամսուր և սշալը մէջ ի մեասու
՚ ի մէջ տաճարիս, և առաջի Աստուածընկալ
և պայծառացեալ սուրբ Նշանաց և սուրբ Սեղա-
նոյ, խոնարհեալ երկիւղիւ երկիրազանեմք,
գուուրբ և զհրաշալի և զազթող զիարութիւնդ.
քո վառաւորեմք. և քեզ մատուցանեմք զօրհնու-
թիւն և զիառու ընդ չօր և ընդ Սրբոյ չոգւոյդ.
այժմ և միշտ և յաւրանեան յաւրանից. ամէն:

Տէր Աստուած մեր՝ զու պահեա զմեզ խաղա-
ղութեամբ, ՚ի զիշերիս յաւմթիկ և յամենան
ժամանակի, Ըսդ սուրբ երկիւղ քո բենուալ
պահեա զմսոս և զիսորհուրդս մեր: Որպէս զի
յամենան ժամ քեզ պահապանեալ լիցուք յորո-
գայթից թշնամոյն: Եւ քեզ հանցուք զօրհ-
նութիւն և զիառու չօր և Որդւոյ և չոգւոյդ
սրբոյ. այժմ և միշտ և յաւրանեան յաւրան-
ից: ամէն:

զմեղ անխոռվս ՚ի տուէ և ՚ի զիշերի, յարթ-
նութեան և ՚ի հանգստեան մերում. զի զու
ես արարիչ լուսոյ, և հաստիչ զիշերի: Եւ
այժմ աղաչեմք զերեզ, Տէր Աստուած մեր, զհան-
գիստ զիշերիս շնորհեան խաղաղութեամբ ան-
ցուցանել, և հասանիլ ՚ի պաշտօն առաւօտու-
թիւնիրազութիւն և ՚ի վառարանութիւն Ամե-
նսաստրբ Երրորդութեանդ, այժմ և միշտ և յա-
ւրանեանս յաւիտենից: ամէն:

Զհանգստեան զազօթու և զազաշանս ընկալ
մարդասէր Աստուած, ՚ի հանուա բարերար կա-
մաց քոյ: Եւ մեր մեզաց և բազում յանցանացն
թղութիւն շնորհեան: Եւ քեզ վառը յաւի-
տեանս. ամէն:

Փառք քեզ Տէր Աստուած մեր, որ պարզե-
ւեցեր զօրս զայս բարեաւ և խաղաղութեամբ
անցուցանել: Մարդասէր Աստուած, զաաջիկայ
զիշերս՝ որ ՚ի վիրայ մեր զալոց է, ՚ի մեզաց
փրկեան, ՚ի չարեաց ազատեան, ՚ի զործս բարիս
առաջնորդեան: Առաւօտու օրհնութեանց և փա-

ու արքանութեանցն արժանի արա զամենայն հաւատացեալս անուանդ քում սրբոյ, և պահեա՞ի խաղաղութեան:

Տէր Աստուած մեր, սուր գըո խաղաղութիւնդ ամենայն աշխարհի, բարձ զյասումն և զաւատուհասն ՚ի յարաբածոց. Ողորմեա հարց և եղբարց մերոց, կենդանեաց և հանգուցելոց: Ողորմեա զեկեղեցի՝ շինողաց, երախտաւորաց, պտղատուից, սպասաւորաց, և այնոցիկ՝ որք ընդ հովանեաւ սրբոյ եկեղեցւոյ են հանգուցեալ:

Տէր Աստուած, օգնեա թագաւորաց, քրիստոնէից, և իշխանացն բարեպաշտից. զօրաց և զաւակաց նոցին պահելով ՚ի խաղաղութեան: Տէր Աստուած մեր, պահեա զառաջնորդս և զեղբարլութիւնս մեր ամբողջ և անխռով ՚ի կամս ողորմութեան քոյ:

Եշանաւ սուրբ և պատուական խաչի քո հաւածեան զերեւիլ և զաներեւոյթ թշնամին ՚ի սահմանաց մերոց և ՚ի բնակութենէս մերմէ: Փրկեա զմեզ ՚ի հրուն յաւիտենից: Եւ քեզ փառք յաւիտեանս ամէն:

բայց նոյ և նունարարս ոչ անձնուր և ոչ օք

ԱՊՈԹՔ ՏԵՍԹԻ ՆԵՐՄԻՒՄ:

Դաստիարակութիւն առ անձնուր և ոչ օք

Հաւատով խոստովանիմ և երկիրպազանեմ քեզ, չայր և Որդի՛ և սուրբ Հոգի, անեղ և անմահ բնութիւն, արարիչ հրեշտակաց և մարդկան և ամենայն եղելոց. ողորմեա քո արաբածոց և ինձ բազմամեղիս:

Հաւատով խոստովանիմ և երկիրպազանեմ քեզ՝ անբաժանելի լուս միասնական սուրբ երրորդութիւն և մի Աստուածութիւն, արարիչ լուսոյ և հալածիչ խաւարի. հալածեա ՚ի հոգւոյ իմմէ զխաւար մեղաց և անդիտութեան. և լուսաւորեա զմիսո իմ ՚ի ժամուս յասմիկ՝ աղօթել քեզ ՚ի համոյ և բնդունել ՚ի քէն զխրնդրուածս իմ. և ողորմեա քո արաբածոց և ինձ բազմամեղիս:

Հայր երկնաւոր Աստուած ճշմարիտ, որ առաքեցեր զՈրդի՛ քո սիրելի ՚ի ինդիր մոլորեալ ոչխարին. մեղաց յերկինս և առաջի քո. ընկալ զիս որպէս զանառակ որդին, և զգեցն ինձ զպատմուճանն զառաջին, զոր մերկացալ մե-

ղօք. և ողորմեա քո արարածոց՝ և ինձ բաղ-
մամեղիս:

Որդի Աստուծոյ Աստուած ճշմարիտ, որ խո-
նարհեցար՝ ի հայրական ծոցոյ, և առեր մար-
մին՝ ի Սրբոյ կուսէն Մարիամալ. վասն մեղոյ
փրկութեան խաչեցար՝ թաղեցար՝ և յարեար
՝ մեռելոց, և համբարձար փառօք առ Հայր.
մեղայ յերկինս և առաջի քո. յիշեա զիս որպէս
զաւազակն, յորժամ դաս արքայութեամբ քով.
և ողորմեա քո արարածոց և ինձ բաղմամեղիս:

Հոդի Աստուծոյ Աստուած ճշմարիտ, որ Եջեր
՝ ի Յորդանան և ՚ի վերնատունն, և յուսաւորե-
ցեր զիս մկրտութեամբ սուրբ աւազանին, մե-
ղայ յերկինս և առաջի քո. մաքրեա զիս վե-
րըստին Աստուածալին հրով քով, որպէս հրե-
ղէն լեզուօք դառաքեալոն. և ողորմեա քո
արարածոց և ինձ բաղմամեղիս:

Անեղ բնութիւն, մեղայ քեզ մտօք իմովք,
հոգով և մարմնով իմով. մի յիշեր զմեղս իմ
զառաջինս՝ վասն անուանդ քում սրբոյ. և
ողորմեա քո արարածոց և ինձ բաղմամեղիս:

Տեսող ամենալի, մեղայ քեզ խորհրդով, բա-

նիւ և զործով. ջնջեա զձեռագիր, յանցանաց
իմոց, և գրեա զանուն իմ ՚ի զպրութեան կե-
նաց. և ողորմեա քո արարածոց և ինձ բաղ-
մամեղիս:

Քննոյ զաղտնեաց, մեղայ քեզ կամնայ և ակա-
մայ, զիտութեամբ և անզիտութեամբ, թողու-
թիւն շնորհեա մեղաւորիս, զի ՚ի ծննդենէ
սուրբ աւազանին մինչև ցայսօր մեղրուցեալ եմ
առաջի Աստուածութեանդ քոյ՝ զգայարանօք
իմովք, և ամենայն անդամօքամբմուս. և
ողորմեա քո արարածոց և ինձ բաղմամեղիս:

Ամենախնամ Տէր, զիր, պահապան աշաց իմոց
զերկիւզ քո սուրբ՝ ոչ ևս հայել յարաս. և
ալիանջայ իմոց ոչ ախորթել լսել զբանս չարու-
թեան. և բերանոյ իմոյ ոչ խօսիլ զստութիւն. և
և սրտի իմոյ ոչ խորհիլ զշաբութիւն, և ձե-
ռաց ուղաց ոչ գործել զմնիբասութիւն. և ոտից
իմոց ոչ գնալ ՚ի ճախապարհս անօրէնութեան.
այլ ուղղեա զշաբումն սոյան լինիլ ոմիշտ ըստ
պատուիրանաց քոց յամենախնի. և ողորմեա քո
արարածոց և ինձ բաղմամեղիս օնումս

Հուր կենդանի Քրիստոսյ զհուրսիրոյ քո զոր

արկեր լերկիր՝ բորբոքեան յանձն իմ. զի այլեսցէ
զախտ հողաց իմոյ. և սրբեսցէ զիսիդը մտաց
իմոյ. և մաքրեսցէ զմեզս մարմնոյ իմոյ. և վա-
ռեսցէ զլոյս գիտութեան քոյ ՚ի սրտի իմում.
և ողորմեան քո արարածոց և ինձ բազմամեղիս:
իմաստութիւն չօր Յիսուս, տուր ինձ զիմաս-
տութիւն զբարիս խորհիլ և խօսիլ և զործել
առաջի քոյ յամենայն ժամ. ՚ի չար խորհրդոց
՚ի բանից և ՚ի գործոց փրկեան զիս. և ողորմեան
քո արարածոց և ինձ բազմամեղիս:

Կամեցող բարեաց. Տէր կամպար, մի թողուր
զիս ՚ի կամսանձին իմոյ դնալ, այլ սուաշնոր-
դեան ինձ լինիլ միշտ ըստ կամաց քոց բարե-
սիրաց. և ողորմեան քո, արարածոց և ինձ բազ-
մամեղիս:

Արքայ Երկնաւոր, տուր ինձ զարքայութիւն
քո՝ զոր վսոստաշար սիրելեաց քոց, և զօրաց
զմիլտ իմ տեղազմեզս, և սիրել զքեզ միայն
ող և առնել զկամսաքո. և սղորմեան քո արարածոց
և ինձ բազմամեղիս:

Խնամող արարածոց, պահեան նշանաւ խաչ
քո զհողի և զմարմին. իմ ՚ի պատրանաց մե-

զաց, ՚ի փորձութեանց գիւաց, և ՚ի մարդոց
անիրաւաց. և յամենայն վտանգից հոգւոյ և
մարմնոյ. և ողորմեան քո արարածոց և ինձ
բազմամեղիս:

Պահապան ամենայնի Քրիստոս, աջ քո հո-
վանի լիցի ՚ի վերայ իմ ՚ի տուէ և ՚ի զիշերի՝
՚ի նոտիլ ՚ի տան, ՚ի գնալ ՚ի ճանապարհ, ՚ի
նսջել և ՚ի յառնել, զի մի երբէք սասանեցաց.
և ողորմեան քո արարածոց և ինձ բազմամեղիս:

Աստուած իմ, որ բանաս զձեռն քո, և լուս
զամենայն արարածո սղորմութեամբ քով, քեզ
յանձն առնեմ զամնձն իմ. գու հոգմա և պատ-
րաստեան զգէտս հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ յալսմ-
հետէ մինչև յաւիտեան. և ողորմեան քո արա-
րածոց և ինձ բազմամեղիս:

Դարձուցիս մոլորելոց, դարձն զիս ՚ի չար սո-
վորութեանց իմոց ՚ի բարի սովորութիւն. և
բւեռեան ՚ի հոգի իմ զսոսկալի օր մահուն և
զերկիւղ զեհենուն և զսէր արքայութեանն. զի
զղջացաց ՚ի մեղաց և զործեցից զարդարու-
թիւն, և ողորմեան քո արարածոց և ինձ բազմ.:

Աղբիւր անմահութեան, աղբերացն ՚ի սրտէ

իմէ զալտառուուս ապաշխարութեան որպէս պոռ-
նըկին, զի լուացից զմեզս անձին իմոյ լառաջ
քան զելանելն իմ լաշխարհէս. և ողորմեան քո
արարածոց և ինձ բազմամեղիս:

Պարդեիչ ողորմութեան, պարզւեան ինձ ուղ-
ղափառ հաւատով և բարիսգործով և ուորբ
մարմնոյ և արեան քո հաղորդութեամբ զալ առ
քեզ, և ողորմեան քո արարածոց և ինձ բազմ.:

Բարերար Տէր, Հրեշտակի բարւոյ լանձն
արասցես զիս քաղցրութեամբ աւանդել զհողի
իմ, և անիտով անցուցնել ընդ չարսթիւն
ալոցն որք են չի ներքոյ երկնից, և ողորմեան

քո արարածոց և ինձ բազմամեղիս:

Լուս ճշարիստ Քրիստոս, արժանապեան զհողի
իմ ուրախութեամբ տեսանել զլուս փառաց քոց
իր կոչման աւուրն. և հանգչիլ լուսով բարեաց
իօթեանս արդարոց մինչեւ յօր մեծի գալստեան
քոյ. և ողորմեան քո արարածոց և ինձ բազմա-
մեղիս:

Դաստամոր արդար, Կործամ զաս փառոք չօր
դասոել զկենդանիս և զմեռեալս, մի մտաներ ի
դաստաման ընդ ծառայի քում. այլ փրկեան զիս

Դյաւիտենական հրոյն. և բելի արա լինձ գերանա-
ւէտ կոչումն արդարոց յերկնից արքայութիւնդ.
և ողորմեան քութիւն անձ բազմամեղիս:

Ոմենողմը Տէր, ողորմեան ամենայն հաւա-
տացելոց ՚ի քեզ, իմոց և օտարաց, ծանօթից և
անձանօթից, կենդանեաց և մեռելոց. շնորհեան
և թշնամեաց իմոց և ատելեաց զթողութիւն
որ առիս լանցանաց, և գարձն զնոսա ՚ի չա-
րեացն զոր ունին վասն իմ, զի ողորմեան
քում արժանի եղիցին. և ողորմեան քո արարա-
ծոց և ինձ բազմամեղիս:

Փառաւորեալ Տէր, ընկալ զազաշանս ծառա-
ցիս քո, և կատարեան ՚ի բարի զինդրաւածս իմ
բարեխօսութեամբ սրբուհուոյ. Ասուածածնի, և
Յուհաննու Մկրտչին, և սրբայն Ստեփանոսի
նախավկալին, և սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսա-
ւորչին. և սրբոց Առաքելոց, Մարգարէից, Վար-
դապետաց, Վարտիրոսաց, Հայրապետաց, Ճգնա-
ւորաց, Կուտանաց, Միանձանց, և ամենայն
սրբոց քոց երկնաւորաց և երկրաւորաց: Եւ քեզ
փառք և երկրավագութիւն անբաժանելի ուորբ
Երրորդութեանդ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Երեսունամյա այսինքն այսուրձը առնուարայի առնուարայի այսուրձը այսուարանամյա այսուարայի

— առաջին համար մեջ առաջին մասունքը առաջ
առաջին մասունքը պատճեն բարեկարգ մեջ առաջ

Առ ԽԱՇԵՑԵԱԼՆ ՅԻՍՈՒՍ: առաջին մասունքը
առաջ առաջին մասունքը ովհե խօսունքը

Խաչի քո, Քրիստոս, երկրպագանեմք, և զսուրբ
խաչելութիւնդ քո մեծացուցանեմք, և զսուրբ
Յարութիւնդ քո փառաւորեմք: Եկայք հաւա-
տացեալք երկրպագեցուք Քրիստոսի Աստուծոյ
մերոյ. վասն զի եկն ՚ի ձեռն խաչին խրոյ շնոր-
հեաց պարզես աշխարհի: Առոք Աստուծուած,
սուրբ և հզօր, սուրբ և անմահ, որոյ խաչեցար
վասն մեր, ողործեան մեղ:

Քառք սուրբ Խաչի ալէլուխաւուրբ մատ-
նութեանդ ալէլուխա. չարչարանացդ ալէլուխա.
Խաչելութեանդ ալէլուխա. սրբոյ թաղմանդ ալէ-
լուխա. սուրբ յարութեանդ ալէլուխա.

Փառք և երկրպագութիւն չօրու մրցոյ և
չողւոյն սրբոյ. այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն:

բաց այս բայց այս այս այս այս այս այս
այս այս այս այս այս այս այս այս այս

Յիշեան Տէր, զպաշտօնեալք քո, զծնողն մեր,
զվարդապետո, զեղբարս, զբնկերս. զկերակրիչո,
զուխտաւորս, զճանապարհորդս, զհանդիչո

զվանտակաւորս, զխոստովանողս, զապաշխարողս,
զգերիս, զկւանդս, զնեղեալս, զիշխանս, զշա-
րարարս, զբարերարս, զթշնամինազատելիս, ու ե
որք պատուիրեցին մեզ հաւանորով: նպաստաց

այս որմեր բան զիշխանս մայր բան
ԱՂՋԹՔ ՄԱՆԱՍԻՒ ԹԱԴԱԿՈՐԻՒՆ: ամբ

ամբ և բախչանտ անուշարդ մըսպարդ մաս
Տէր ամենակալ, Աստուծած Աբրահամա իսա-
հակալ, Յակոբալ և զաւակի նոյայ արգարոց,
ամենակալ Տէր, թող զմեղս իմշաբան զեր ու

Որ արարել զերկինս ու զերկիր, և զամենացն
զարդ նոցա. ամենակալ Տէր սթողօգմեղս իմ:

Որ կապեցեր զծով բանիւ հրամանի քոյ, փա-
կեցեր զիտոլս, կնքեցեր ահաւոր և փառաւորեալ
անուամբ քով աղընկ. ամենակալ Տէր, թող
զմեղս իմ:

Որ ամենակալ ինչ սարսի և զողակ իերեսաց
ահի զօրութեան քո, ամենակալ Տէր, թող
զմեղս իմ:

Անբաւ է մեծ վայելչութիւն փառաց սրբու-
թեան քո. սատորիլ է բարկրաթիւն սպառնա-
լեաց քոյ ՚ի վերայ մեղաւորաց, անչափ և ան-

Քըննին են սղարմտւթիւնք աւետեաց քոց ամենակալ Տէր, թիւղի պմեզուիմ:

Պատում է Տէր, բարձրեալ, դժմած, երկայնամիտ,
բազումողորմ. և գղջանան կը վերաց չարեաց
մարդկան. ամենակալ Տէր, ժողով զմեղս իմ:

Գու, Վատուած, ոչ եղիլ ապաշխարսթիւն
վասն արդարոցն Աբրահամու, Խաւհակայ և Յա-
կովայ, սլք ոչ մեղան ոքեզ, ամենակապ Տէր,
թող զմեղս իմաստ պիտի և պարփառ

Այ եղեր ապաշխառութիւն վասն իմ մեզաւորիս, զի մեղալ աւելի քան զաւագ ծովու, և բազմացան անօրինութիւնք իմ, ամենակալ Տէր, թող զմեղս իմ։ Հայոց ամայ Խաչը դիմուալ ու

Զեմ արժանի հայիլ և տեսանել զբարձրութիւնս երկնից, ինչ բազմութենէ անօրէնսութեան իմու. ամենակաղ Տէր, թող զմեղս իմ:

Կողացեալ եմ ես ՚ի բանութենէ կապանաց
երկաթից, և ոչ գոյ ինձ հանգիստ ամենակալ
Տէր, թող զմեղու իմ:

Բարկացուցի զարտմտութիւնն, և չար առաջի
քո արարի. Կանգնեցի պատկեր և բազմացուցի
զցասումն. ամենակալ Տէր, Ծող գմեղս իմ:

Եւ արդ, Տէր, խոնարհեցացանեմ զծունը
սրտի իմոյ, և Հայցեմ՝ ՚լ քաղցրութենէ քում-
մէ. ամենակալ Տէր, թող զմերս իմ:

Մեղալ, Տէր, մեղալ, և զանօթէնալթիւսս իմ
ես ինձէն գիտեմ. ամենակալ Տէր, թող զմեղս իմ:

Աղաւեմ և խնդրեմ ՚ի քէն՝ թող ինձ, Տէր,
թող ինձ, և մի կորուսաներ զիս ըստ անօրէ-
նութեան իմու. ամենսակալ Տէր, թող զմեզս իմ:

ՊԵ յաւիսեան բարկանար ինձ, Տէր և մի
լիշեր զարիսն իմ. և մի պարտաւորեր վիս ընդ-
իշեալսն ՚ի ներքոյ երկրի չարեօք. ամենալիալ
Տէր, Խոզ զմեղոյ իմ:

Զի կու, Աստուած, Վստուած ապաշխարողաց
ես. և լիս ցոյց զբարեբարութիւնդ քո՛ որ ա-
նարժան եմ. ամենակալ Տէլ, թող գմեղս իմ:

ԿԵցուացեն զիս ըստ բազում ողպամութեան
քում. և ես օրհնեցից զքեզ զամենայն աւուրս
կենաց իմոց. ամենակալ Տէր, թող զմերս իմ:

Քբեց, Տէր, օրհնեն ամենայն զուարթունք երկնից. և քո են փառք յավտեանս. ամէն:

Փառք չօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Արքոյ. այժմ
և միշտ և յափտեանս յափտենից, ամէն:

Աղաքեմ և Խնդրեմ՝ ՚ի քէն, Տէր, թող ինձ
զմեղս իմ: Բազումոզնը Տէր, ողորմեա ինձ:
Սստուած, քաւեա զիս զմեղաւորս՝ ՚ի մեղաց,
և կեցո՛:
Երարիչ իմ և լոյս, Աստուած, գթա լիս՝ ՚ի
մեղուցեալ ծառայս, և ողորմեա ինձ բազմա-
մեղիս:
Ամէնօրհնեալ Սրբուհի և միշտ կոյս Աս-
տուածածին Մարիամ, բարեխօսեա առ Տէր
վասն իմ մեղաւորիս:
Ամենայն սսրբք Աստուծոյ՝ բարեխօսեցէք առ
Հայր՝ ՚ի լերկինս վասն մեր մեղաւորացս:
Փրփստոս որդի Աստուծոյ անոխակալ, լնկալ
զաղաշանս մեր. զի ՚ի քեզ են ապաւինեալ ան-
ձինք մեր:
Յաղթող զօրութեամբ, սուրբ և կենդանարար
և պատուական խաչիւ քո, Տէր, պահպանեա զմեղ:
Առաքեա՛, Տէր, զչըշտակ խաղաղութեան
քո, որ եկեալ սլահեսցէ զմեղ անխուովս՝ ՚ի տուէ
և ՚ի գիշերի:
Եւ մարդասիրութեամբ քո լիշեա զմեղ, Տէր,

լիշեա զմեղ, յորժամ զաս արքալութեամբ քով.
և ողորմեա մեղ:
Յ Ա Ւ Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ բարձ սշակէր
ուրաց ու ու սոյոր ծառ ուրաց ու սոյոր
ուրաց ուրաց անու ուրաց ուրաց ուրաց ուրաց
ՅՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ՍԵՂԱՆՈՅ: Օքու զոյմ
Աչք ամենեցուն ՚ի քեզ Տէր լուսան և գու
տաս կերակուր նոյա ՚ի ժամու: Բանաս զձեռն
քո, և լցուցանես զամենեսեան քաղցրութեամբ
կամօք քովք:

ՅԵՅ ՅԱԹՆԵԼՈՅ ՚Ի ՍԵՂԱՆՈՅՆ:
Փառք քեզ Տէր՝ փառք քեզ թագաւոր փա-
ռաց, որ ետուր մեղ կերակուր ուրախութեան.
և լցուցեր զսիրսու մեր ՚ի լլութենէ ամենարա-
ւական ողորմութեան քո. լցու և զմեղ հոգւով
ամագեստական իւրաքանչիւր ըստ գործու իւր:

ԱՂՋԹ-Ք ՅԱՄԱԶ ՔԱՆ ԶԴԱՍՍՈՒԽԹԻՒՆ:

Ամենաբարի Աստուած, առաքեա առ մեզ
գշնորհս Հոգւոյդ քո սրբոյ, զի պարզեցնէ մեզ
զմիտու և կազդուրեցուացէ զգօրութիւնս Հոգւոց
մերոց. որպէս զի մեք ընդունելով զաւանդեալ
մեզ ուսմունա՝ զարգացուք քեզ Ամեղծողիդ մե-
րում ՚ի փառս, ՚ի միախթարութիւն ճնողաց մե-
րոց և յօդուտ Եկեղեցւոյ և Հայունեաց:

ԶԿՆԻ ԴԱՍՍՈՒԽԹԵԱՆ:

Գոհանամք զքէն, Արարիչ, զի արժանի արա-
րեր զմեզ շնորհաց քոց՝ ընդունելութեան ուս-
մանս, օրհնեան զմեծաւոր, զծնօզս և զուսու-
ցիչս. մեր, որք առաջնորդեն մեզ ՚ի զիտութիւն
բարութեան, և տակը մեզ զկարողութիւն ՚ի
շարունակութիւն ուսմանս այսորիկ:

ՏԱՄՆ ՊԱՏԳԱՄՔ:

1. Ես եմ Տէր Աստուած քո. մի եղիցին քեզ այլ Աստուածք բաց լինեն:
2. Մի արասցես քեզ կուռս ըստ ամենայն նմանութեան, մի երկիրպագանիցես նոցա, և մի պաշտեոցես զնոսա:
3. Մի առնուցուս զանուն Տեառն Աստու-
ծոյ քո ՚ի վերայ սնոտեաց:
4. Ցիշեսջիր զօրն շաբաթու սրբել զնա:
5. Պատուեա զհալը քո և զմալը քո, զի
բարի լինիցի քեզ, և երկայնակեաց լինիցիս ՚ի
վերայ երկրին բարութեան:
6. Մի սպանաներ:
7. Մի շնար:
8. Մի գողանար:
9. Մի սուտ վկայեր զընկերէ քումմէ:
10. Մի ցանկանար տան ընկերի քո, և մի
ամենայնի, զինչ ընկերի քո իցէ:

АПИКАЦИОННЫЕ

Հայոց մի առ Զաքարեաց կ. 18 և այլ ։
Ամէն զայ զ հաւատեաց բար ըստ
Հայութաց առ առ ըստ ականաց կ. 18 ։
Աշխատ ականաւորականից մի ամէն մասնաւ

զբան թիւ . 7
զբանը թիւ . 8
Անոց Արքանոց գրանքի ուսու թիւ . 9
առոց պատմակ առու զատապելոց թիւ . 10
Յօհ ու պատմակ զայր պարապելու

285

285

0026346

2013

«Ազգային գրադարան

NL0026376

ԳԻՆԵ Ե 7 4.

Գալ մարտի սպառդնելին 6 կ.

Հայոց բէ՛ Ու ըւ աղանե պատմութիւնն է Եթէ՛ Հին կատակարանի, 50 կ.
» » » » » Ենը կատակարանի, 50 կ.
Տէ՛ք-Ու անկանունի, Ու կղուն եր Քը իս, հաւասար + + , 50 կ.

Աղաւելեաց	Զեռութանի ժամանելը.	մանկավաճառ
կոմի գիտ.		1 հ.
—	Գոնքիշատ կամածչացի	70 կ.
—	Գևորգ Առլէսոնի	60 կ.
—	Երբուզ սակի	15 կ.
—	Արքինազն Կառլզոյ	50 կ.